

Tiende Bijbelstudie over Galaten 4 : 8-20 – hoofdstuk 13 van ‘Tot vrijheid geroepen’, Bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Psalm 107 : 1, 6 en 7
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 4 : 8-20
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

Beste mensen,

Het is de laatste Bijbelstudiemorgen van dit seizoen. Helaas ben ik verhinderd om aanwezig te zijn. Wel heb ik de inleiding gemaakt, die nu door broeder Bregman zal worden voorgelezen. U allen een goede vergadering toegewenst en hopelijk tot een volgende keer in het nieuwe seizoen.

Als begin van deze inleiding neem ik u mee naar het verhaal van John Newton. Dit is een goed voorbeeld van wat de apostel Paulus schrijft in Galaten 4: 8vv. John Newton was een enig kind dat op zevenjarige leeftijd zijn moeder verloor. Toen hij 11 jaar was, ging hij naar zee. Daar leidde hij een zeer losbandig leven: hij raakte verwickeld in ‘de gruwelijkheden van de Afrikaanse slavenhandel’. Dit weten we van Newtons levensbeschrijver. Op zijn 23^e jaar gebeurde er iets dat zijn leven totaal veranderde. Het was de 10^e maart 1748. In een afgrijselijk storm dreigde zijn schip te vergaan. In die grote nood – riep hij tot God om genade. En... hij kreeg genade. Newton bracht het er levend af en keerde zijn vroegere bestaan radicaal de rug toe. Dit wilde hij nooit meer vergeten: zijn oude, vorige leven en Gods bemoeienis met hem. Wat deed hij om dit niet te vergeten? Boven de schoorsteenmantel van zijn studeerkamer schreef hij in kapitale letters de woorden uit Deut. 15:15: ‘En gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht (slaaf) in Egypteland geweest zijt en dat u de Heere, uw God, verlost heeft...Een aanhoudende herinnering aan ‘toen en nu’. Vroeger een slaaf. Nu een vrije in Christus. Een verschil tussen de nacht en de dag. Vergeet het niet. Zoals het vroeger was, zo nooit meer.

Dezelfde boodschap wil Paulus de Galaten op het hart binden: *vers 8 en 9a* (lezen). Galaten, weg met dat afschuwelijk eertijds van u. Dat was een wandel in het heidendom, voordat het Evangelie van Gods vrije genade in Christus in uw leven kwam. Wat was dat voor een leven? God niet kennen is pure slavendienst. Wat waren dat voor goden? Niet en ijdelheden. Paulus verklaart de afgoden tot: onwezenlijke niet-goeden. Weg ermee, dat toch zeker nooit meer? Nu bent u gekomen tot de kennis van God, ja veelmeer ook van God gekend bent. Dat is dieper. God wordt gevonden door die naar Hem niet zochten. Dat is het wonderbaarlijke keerpunt in het leven van een mens. Vroeger in het slavenhuis van Egypte, nu bent u vrij. Vroeger een losbandige slaaf, nu een kind van de hemelse Vader.

Kan een vrijgemaakt kind van God weer gaan terugverlangen naar het vroegere leven? ’t Is toch dwaasheid om weer te verlangen naar de vleespotten van Egypte? Daarom moet Paulus de lezers van zijn brief ernstig waarschuwen. Zo lopen ze gevaar om weer terug te keren tot hun uitgangspunt. Hoe is dat toch mogelijk? *Hoe keert gij u wederom tot de zwakke en arme beginselen die gij wederom van voren aan wilt dienen?* Gezien het

tekstverband bedoelt Paulus: waarom gaan jullie terug naar de regels van de wet, die jullie gevangen houden onder de zonde (*zie ook vers 3*). Heel het leven van de Galaten vóór hun bekering, was bezeten geweest door vrees voor goden en machten, die grillig en onberekenbaar over hen heersten. Hoe konden zij zich daardoor beveiligen? Door zich angstvallig te houden aan vele voorschriften en oude tradities. Niets anders dan angstgeloof. Slaafs dienen van de afgoden. Wat wil Paulus duidelijk maken? De slavernij van eertijds en daartegenover de vrijheid van het genadeleven door Christus. Waarom noemt Paulus het arme en zwakke beginselen? Ze kunnen niets uitrichten en ten diepste leveren ze hun één en al armoede op. Moeten ze dan terug naar dat slavenleven, dus van voren aan beginnen? Zo'n slaaf worden?

Hier waarschuwt Paulus de Galaten voor een manier van leven, door de valse broeders voorgehouden, dat ze weer in hun vroegere heidense bestaan terecht zouden komen. Er is sprake van een hang naar geborgenheid in formaliteiten en dwangmatigheden.

In vers 10 geeft Paulus een uitleg: *Gij onderhoudt dagen en maanden en tijden en jaren*. De 'dagen, en maanden en tijden, en jaren' verwijzen naar speciale dagen en perioden volgens de Joodse kalender, misschien vermengd met een aantal heidense gebruiken.

Wellicht doelt Paulus hier op wat Judaïstische dwaalleraars bij de Christenen uit Galatië probeerden in te prenten. De heidense 'beginselen' en de Joodse 'beginselen' zijn in wezen gelijk: een poging via eigen vindingen of wetsbetrachting tot God op te klimmen. Al zal de apostel Paulus geen bezwaar hebben gehad met het houden van bepaalde vierdagen. Israël onderscheidde zich daardoor van de volkeren van de wereld. Maar het is toch totaal iets anders om de onderhouding van al de ceremoniële bepalingen die God aan het volk der Joden gaf, nu ook te eisen van heidenen en daarvan hun ziel en zaligheid te laten afhangen. Kennelijk hebben de christenen in Galatië zich daartoe laten verleiden.

Dit alles vindt Paulus een stap terug. Zo kom je in beginsel weer in het oude heidendom terecht. Had de prediking van het Evangelie hen niet bevrijd en was deze zonder vrucht, voor niets geweest? Paulus wil in zijn brief duidelijk maken: het is of van genade leven, of jezelf proberen te rechtvaardigen. Dat is de enige manier om voor God te kunnen leven: dat is niet door het onderhouden van wetswerken. Paulus doet een dringend appel op de gemeente: kies dan het leven 'door het geloof, in Jezus Christus'.

Wat klinkt uit vers 11 een diepe ernst en grote bewogenheid ten opzichte van de Galaten als hij zegt: *'Ik vrees voor u (of ik houd mijn hart over u vast) dat ik niet tevergeefs aan u gearbeid heb'*. Is dan al de inspanning (de Evangelie verkondiging) bij u, Galaten, voor niets geweest? Dat kan ook in 2024 de vraag zijn van elke verkondiger van het Evangelie: hoe staat het in mijn gemeente ervoor? Een legitieme vraag!

Dan komt nu een persoonlijk argument van Paulus: eigenlijk moet zijn relatie tot de Galaten op zichzelf al genoeg reden zijn, niet aan de dwaalleraars toe te geven. Hier is Paulus bezig als een bewogen pastor en zielzorger zijn vermaan aan het hart van zijn lezers te leggen. *'Weest gij als ik, want ook ik ben als gij'* (*vers 12a*) De Joden een Jood, en de Grieken een Griek. Met welk doel? Om allen te winnen. Een mooie uitspraak van Calvijn is hier op z'n plaats: *'Om bemind te worden, moet men zelf beminnelijk zijn'*

Paulus weet er van: ik ben door de wet aan de wet gestorven (Galaten 2 : 19). Hoe vertrouwelijk is Paulus als hij in vers 12b vervolgt: *'Broeders, ik bid u; gij hebt mij geen ongelijk gedaan'*. Met andere woorden: er zit niets tussen ons. We spreken echt van hart tot hart met elkaar. In vers 13 gaat Paulus verder: *'En gij weet, dat ik u door zwakheid des vleeses het Evangelie de eerste maal verkondigd heb'*. Toen hij met het Evangelie tot de Galaten kwam, was hij niet in zo'n goede conditie. Verschillende uitleggers denken aan malaria, anderen aan epilepsie of aan een oogziekte. Op een andere plaats spreekt hij over een 'doorn in zijn vlees'.

We lezen in vers 14: *'En mijn verzoeking die in mijn vlees geschiedde, hebt gij niet veracht noch verfoeid; maar gij naamt mij aan als een engel Gods, ja, als Christus Jezus'*. In de gezant (Paulus) was immers de Zender (Christus) aanwezig. Wat doen de Galaten feitelijk? Door af te wijken van het ene Evangelie stellen ze hun leven in feite buiten Christus. Een keuze tegen Christus is een keuze tegen Paulus en maakt voor hen van Paulus 'een vijand'. Omdat de Galaten in hun levenswandel aan de dwaalleraars toegeven, verbreken ze de nauwe band die er bestond met de apostel, die band was er alleen door hun gezamenlijk in Christus zijn (Galaten 3 : 26). Zij hebben Paulus aan de kant geschoven, hem voor niets geacht. Ontvang hem als een gezondene van God, ja als Christus Jezus.

Dan vervolgt Paulus in vers 15a: *'Welke was dan uw gelukachting?'* Anders gezegd, waar blijft nu uw welgelukzaligheid van eertijds? U was toch zo gelukkig dat u met het Evangelie in aanraking was gekomen? *'Want ik geef u getuigenis, dat gij, zo het mogelijk ware, uw ogen zoudt uitgegraven en mij gegeven hebbe'* (vers 15b). Waarom schrijft Paulus dit? Zagen de Galaten dat Paulus slechtziende was? Of laat hij zien dat ze hem liefhadden als hun eigen oogappel? In ieder geval leggen deze woorden er getuigenis van af, hoe sterk de band was tussen de apostel en de Galaten. Daarop beroept Paulus zich hier. Wanneer God een voorganger aan de gemeente verbindt, dan is dat toch niet slechts voor een tijd? Dan geldt het toch niet: uit het oog, uit het hart?

Een volgende vraag: houdt die liefde tussen voorganger en gemeente opeens op, als die voorganger zijn gemeente bestraft om afdwalingen die de kop zijn gaan opsteken na zijn vertrek? Heeft dan die liefde wel echt diep gezeten? *'Ben ik dan uw vijand geworden, u de waarheid zeggende?'* (vers 16) Gedenkend aan het spreekwoord: het is een vriend, die u ook uw feilen/fouten toont. Zo kan het ook vandaag gebeuren dat we het met Paulus eens zijn als hij schrijft overeenkomstig onze eigen ideeën en gevoelens. Maar betuigt hij in Gods Naam dat het niets gedaan is met onze eigen werken en dat wij enkel door het bloed van Christus gerechtvaardigd kunnen worden, is diezelfde Paulus in onze ogen dan een kwaaddoener.

De kwaaddoeners hebben de Galaten op een dwaalspoor gebracht. Ze worden in vers 17 ijveraars genoemd: *'Zij ijveren niet recht over u; maar zij willen ons uitsluiten, opdat gij over hen zoudt ijveren'*. Ijver is op zichzelf te prijzen, maar niet de ijver die de dwaalleraars aan de dag leggen. Hun bedoeling is immers niet juist: het gaat hun uiteindelijk niet om Gods zaak, maar om er zelf beter van te worden. We moeten denken aan de gemeenschap die er bestond tussen Paulus en de gemeente, waartussen die dwaalleraars een wig proberen te drijven. Tegelijk staat daar de band van de gemeente met Christus op het spel. De Galaten komen onder een andere machtsfeer terecht, zie

ook Galaten 4:9). Als de dwaalleraars het voor het zeggen krijgen, moet de genade plaatsmaken voor de wet. Dat is het doel van die dwaalleraars, stelt Paulus vast. Nu ijveren zij nog voor u, maar ze doen het 'opdat u zult ijveren voor hen'. Ijver op zichzelf kan geen kwaad. Als het maar 'in het goede' is, voor een goede zaak. Paulus herinnert aan de ijver, die de Galaten in de tijd hadden, toen ze voor het eerst met het Evangelie in aanraking kwamen. Zie vers 18a: *'Doch in het goede te allen tijde te ijveren is goed'* Die ijver is helaas verdwenen en ze hebben toegegeven aan de ijver van dwaalleraars.

Paulus laat ook weten, welke innerlijke gevoelens hij koestert t.o.v. de Galaten. Ook hij is ijverig over hen. We nemen vers 18b en 19 samen: *'En niet alleenlijk, als ik bij u tegenwoordig ben; mijn kindkens die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgt'*. Paulus stond aan de wieg van de Galatische gemeenten. Hij drukt zich nog sterker uit: hij heeft hen als een moeder gebaard, met smarten, toen hij bij hen was. Het Griekse woord betekent letterlijk: barensweeën hebben. De gemeente van Jezus Christus moet telkens tot nieuw leven worden gebracht, het is een doorgaand proces. Zie ook *Jakobus 1 : 18 en 1 Petrus 1:23vv*. Rechtvaardiging en heiliging zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden.

Hoe lang gaat dit proces door? Calvijn noemt dit 'een polijsten van het beeld van Christus in de gemeente. Dat geldt zowel de enkeling als de gemeenschap. Paulus noemt de Galaten kindkens, mijn kindjes toch. Vertrouwelijker kan toch niet. Als Paulus hen nu opnieuw wijst op het Evangelie is er als het ware een compleet nieuwe geboorte voor nodig, om hen weer bij Christus terug te brengen. Voor Paulus gaat dit opnieuw met 'geboorte weeën' gepaard. Omdat het pijnlijk is, zal hij hier het beeld van een moeder gekozen hebben.

Deze perikoop eindigt met vers 20: *'Doch ik wilde, dat ik nu tegenwoordig bij u ware en mijn stem mocht veranderen; want ik ben in twijfel over u'*, Paulus maakt zich grote zorgen. Daarom zou hij op dit moment bij de Galaten willen zijn. Dan zou hij de toon van zijn vermaning misschien nog kunnen veranderen, door zelf met de dwaalleraars in gesprek te gaan. Maar hij is in twijfel, hij weet niet goed meer wat hij doen moet, omdat hij ziet dat de Galaten zich aan de fascinerende ban of betovering (Gal. 3:1) van de dwaalleer gewonnen dreigen te geven. Heeft de apostel het dan nu voor onze oren nog niet duidelijk en teer genoeg betuigd, dat hij ons niet weer terug wil hebben in het slavenhuis van Egypte? Denk aan Newton en de woorden, die hij zich steeds wil herinneren: Deut. 15:15: En gij zult gedenken... en dat de HEERE, Uw God, u verlost heeft.

Zingen: Psalm 105: 3

'Gedenkt aan 't geen Hij heeft verricht,
Aan Zijn doorluchte wonderdaân
En wilt Zijn straffen gadeslaan